

Commissie Zorgvuldig Bestuur

CZB/V/P/KSO/2013/322

BETREFT: rechten van stiefouders op grond van het participatiedecreet.

1. PROCEDURE

1.1. Ontvangst: 25 februari 2013.

1.2. Vraagsteller

[X], VVKSO.

1.3. CZB

Per brief van 19 februari 2013, ontvangen op 25 februari, wordt de vraag voorgelegd. Bij brief van 1 maart 2013 wordt de vraagsteller meegedeeld dat zijn vraag zal behandeld worden op de zitting van 18 maart 2013.

2. INHOUD van de VRAAG

Het VVKSO legt de Commissie zorgvuldig bestuur volgende vraag voor:

In artikel 2, 10° van het decreet van 2 april 2004 betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad (het zgn. Participatiedecreet) wordt het begrip ouders omschreven als: *de personen die het ouderlijk gezag uitoefenen of in rechte of in feite de leerling onder hun bewaring hebben.*

In de memorie van toelichting bij dit decreet staat hierover het volgende: *Het betreft niet de personen die een minderjarige occasioneel onder hun hoede hebben, als wel de pleegouders (sic), i.e. de personen die het kind werkelijk bij zich opvoeden, zonder dat een wettelijk omschreven gezagsinstelling voor handen is.*

Vaak zullen stiefouders samen met hun partners instaan voor minstens een deel van de opvoeding van de kinderen. In dat geval hebben zij de kinderen in feite onder bewaring. Hoewel zij geen ouderlijk gezag hebben, worden zij in het onderwijsrecht dus soms gelijkgesteld met de ouders en krijgen ze voor die bepalingen dezelfde rechten.

De vraag luidt dan of dit ook betekent dat stiefouders dezelfde rechten kunnen hebben als ouders wat betreft de toepassing van het participatiedecreet (recht om zich kandidaat te stellen voor de ouderraad en schoolraad, stemrecht bij verkiezingen voor deze raden ...). Zo ja, geldt dit dan voor alle stiefouders of zijn er objectieve criteria op basis waarvan een school kan

nagaan of een stiefouder in die context als ‘ouder’ kan worden beschouwd?

3. ZITTING COMMISSIE

3.1. Datum en uur: 18 maart 2013 om 13 uur.

3.2. Kamer

Kamer bevoegd voor het secundair onderwijs, het deeltijds kunstonderwijs, het volwassenenonderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding.

3.3. Commissieleden

De Commissie is overeenkomstig artikel V. 22 van het Onderwijsdecreet XIII en artikel 1 tot en met artikel 3 van het ministerieel besluit van 28 november 2007 betreffende de samenstelling van de Commissie Zorgvuldig Bestuur als volgt geldig samengesteld:

De heer Raf Verstegen, voorzitter.

Etienne Becuwe, Jean Dujardin, Lieven Cloots en Paul De Winne, leden.

3.4. Aanwezige betrokkenen, getuigen, deskundigen, raadsleden

Voor de vraagsteller: [Y], stafmedewerker VVKSO.

4. BESLISSING VAN DE COMMISSIE

4.1. Regelgeving

** Decreet van 13 juli 2001 betreffende het onderwijs-XIII-Mozaïek.*

Artikel V.25

De Commissie beslist over de gegrondheid van klachten van belanghebbenden inzake:

1° ...;

2° ...;

3° de niet-naleving van de bepalingen omtrent de bevoegdheden en de besluitvormingsprocedures bedoeld in artikel 18 tot en met 22 van het decreet van 2 april 2004 betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad.

Artikel V.26

De Commissie kan vragen van belanghebbenden behandelen over de aangelegenheden bedoeld in artikel V.25, eerste lid.

** Decreet van 2 april 2004 betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad*

Artikel 2

Voor de toepassing van dit decreet wordt verstaan onder :

....

10° ouders : de personen die het ouderlijk gezag uitoefenen of in rechte of in feite de leerling onder hun bewaring hebben;

...

Artikel 10

§ 1. De schoolraad wordt in het basisonderwijs samengesteld uit vertegenwoordigers van de

volgende geledingen :

1° de ouders;

....

De schoolraad wordt in het secundair onderwijs samengesteld uit vertegenwoordigers van de volgende geledingen :

1° de ouders;

....

Artikel 12

§ 1. De geledingen in de schoolraad worden samengesteld, als volgt :

1° de oudergeleding in de schoolraad bestaat uit leden, rechtstreeks verkozen door en uit de ouders van de leerlingen;

...

De in het eerste lid bedoelde verkiezing geschiedt bij geheime stemming. De stemming is verplicht voor het personeel.

De inrichtende macht bepaalt de nadere regelen inzake de verkiezingsprocedure. Deze procedure waarborgt ten minste de verkiezing, desgevallend tussentijds, van een redelijk aantal plaatsvervangers voor de effectieve vertegenwoordigers van het personeel, de leerlingen en de ouders.

§ 2. Indien een pedagogische raad, ouderraad of leerlingenraad bestaat, wordt de betrokken geleding in de schoolraad in afwijking van § 1 uitsluitend samengesteld uit afgevaardigden, aangeduid door en uit deze raad. De betrokken raad kan er evenwel voor opteren om geen gebruik te maken van deze bepaling, in welk geval toch een rechtstreekse verkiezing plaatsvindt.

Artikel 46

De leden van de ouderraad worden verkozen door en uit de ouders. Iedere ouder kan zich verkiesbaar stellen en kan één stem uitbrengen. De stemming is geheim.

** Omzendbrief GD/2004/03 van 13 juli 2004 betreffende de lokale participatieregeling in het basis- en secundair onderwijs.*

4.2. Bevoegdheid

Artikel V.25 en V.26 van het decreet van 13 juli 2001 betreffende het onderwijs-XIII-Mozaïek bepalen welke klachten en vragen de Commissie kan behandelen. Zo is de Commissie bevoegd om vragen en klachten van belanghebbenden betreffende het niet respecteren van de bevoegdheden van - en de besluitvorming binnen de schoolraad zoals opgesomd in de artikelen 18 tot en met 22 van het participatiedecreet te behandelen.

De Commissie is niet bevoegd om rechtstreeks vragen of klachten te behandelen die verband houden met de samenstelling van de schoolraad zoals die is bepaald in de artikelen 12 tot 14 van het participatiedecreet. Zij is wel bevoegd om na te gaan of de essentiële voorschriften die een invloed hebben op het correct uitoefenen van de bevoegdheden waarop de Commissie toezicht heeft, zijn nageleefd (cf. CZB/P/KSO/2009/241 en CZB/KL/P/KSO/2012/310). Een wezenlijke voorwaarde opdat het overleg juridisch correct zou verlopen is dat de schoolraad geldig is samengesteld. Binnen de grenzen van het toezicht op de naleving van de artikelen 18 tot 22 van het participatiedecreet is de Commissie dus ook bevoegd om vragen te beantwoorden die op de samenstelling van de schoolraad betrekking hebben.

4.3. Advies

Samenstelling van de schoolraad wat de oudergeleding betreft.

De samenstelling van de schoolraad wordt geregeld in de artikelen 10 tot en met 14 van het decreet van 2 april 2004 betreffende de participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad waarvan de meest relevante artikelen onder punt 4.1 worden aangehaald. Art.12, §1, 1° bepaalt dat de oudergeleding in de schoolraad bestaat uit leden, rechtstreeks verkozen door en uit de ouders van de leerlingen. In afwijking daarvan wordt, indien een ouderraad bestaat, de geleding ouders in de schoolraad uitsluitend samengesteld uit afgevaardigden, aangeduid door en uit deze raad (art. 12, §2).

Artikel 46 van bedoeld decreet bepaalt dat de leden van de ouderraad verkozen worden door en uit de ouders en dat iedere ouder zich verkiesbaar kan stellen en één stem uitbrengen. De ouders in de schoolraad moeten dus in elk geval rechtstreeks verkozen zijn, ofwel als lid van de schoolraad ofwel als lid van de ouderraad.

De vraag wordt gesteld of stiefouders dezelfde rechten als ouders hebben wat betreft de toepassing van het participatiedecreet en dus ook stem- en kiesgerechtigd voor de school- en ouderraden kunnen zijn.

Het participatiedecreet definieert in art. 2, 10° ouders als de personen die het ouderlijk gezag uitoefenen of in rechte of in feite de leerling onder hun bewaring hebben.

De omzendbrief NO/2005/01 van 14 april 2005 over ouderlijk gezag in onderwijsaangelegenheden maakt een onderscheid tussen ‘feitelijke bewaring van de leerling’ (punt 2.5) en ‘het recht van opvoeding van de leerling’ (punt 3).

Daar waar volgens die omzendbrief stiefouders een minderjarige leerling onder hun bewaring kunnen hebben, is het beslissingsrecht met betrekking tot een aantal sleutelmomenten in de schoolloopbaan van de minderjarige leerling voorbehouden aan de titularissen van het ouderlijk gezag. Als sleutelmomenten worden o.m. opgesomd: school- en studiekeuze, inschrijving, kennisname van of akkoord met het schoolreglement maar ook lidmaatschap ouderverenigingen en kiesrecht voor en stemrecht in bestuurs- of medezeggenschapsorganen.

De omzendbrief is een vertaling van een aantal bepalingen uit het burgerlijk wetboek met betrekking tot het familierecht (de artikelen 371-375bis BW). Op grond van die bepalingen komt het recht op opvoeding en de beslissingen die in dat verband moeten worden genomen, toe aan de personen die het ouderlijk gezag uitoefenen. In principe zijn dat de beide ouders, maar niet de stiefouders.

De Commissie is van oordeel dat uit de opsomming die in de omzendbrief wordt gegeven van aangelegenheden waarover de beslissing voorbehouden is aan de dragers van het ouderlijk gezag, duidelijk blijkt dat een te ruime interpretatie van het begrip “ouders” niet met de familierechtelijke bepalingen ter zake te verzoenen zou zijn. Nergens blijkt ook dat het de bedoeling zou zijn geweest van de decreetgever om daar speciaal voor het participatiedecreet een uitzondering op te maken. Dit wordt bevestigd door het feit dat eenzelfde ruime definitie van “ouders” voorkomt in het decreet basisonderwijs, art. 3, 41°, terwijl onder meer het inschrijvingsrecht dat in dat decreet geregeld is, manifest niet kan worden toegekend aan alle

personen die het kind in feite onder hun bewaring hebben. De Commissie sluit zich aan bij de beperkende lezing die in de omzendbrief wordt gegeven aan de bevoegdheden die toekomen aan personen die het kind feitelijk onder hun gezag hebben, Zij beschouwt, in overeenstemming met de omzendbrief, het recht om deel te nemen aan de verkiezing of deel uit te maken van de medezeggenschapsorganen als een onderdeel van het recht op opvoeding dat toekomt aan de dragers van het ouderlijk gezag en niet aan de stiefouders.

Brussel, 18 maart 2013

Marleen Broucke
Secretaris

Raf Verstegen
Voorzitter